

ผลของโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ต่ออาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย

นางสาวเบญจมาศ ตระกูลงามเด่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2 7 7 5 8 6 8 3 6

THE EFFECT OF SYMPTOM MANAGEMENT PROGRAM FOCUSING PRAYING ON PAIN OF
TERMINAL CANCER PATIENTS

Miss Benchamart Trakoolngamden

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

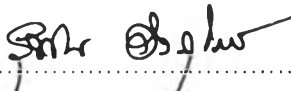
Copyright of Chulalongkorn University

540153

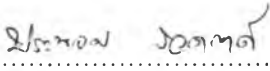
หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของโปรแกรมการจัดการอากาศที่เน้นการสวมมรดต่อ
	อาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย
โดย	นางสาวเบญจมาศ ตระกูลงามเด่น
สาขาวิชา	พยาบาลศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีพร ธนศิลป์

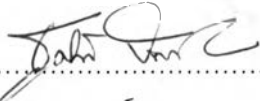
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยุธิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีพร ธนศิลป์)

.... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร. สุศักดิ์ ชัมภลชีต)

เบญจมาศ ตระกูลงามเด่น : ผลของโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ต่อ
อาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย (THE EFFECT OF SYMPTOM
MANAGEMENT PROGRAM FOCUSING PRAYING ON PAIN OF TERMINAL
CANCER PATIENTS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. สุวีพร ธนศิลป์ , 221 หน้า

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้น
การสวดมนต์ต่ออาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ป่วยมะเร็ง
ที่เข้ารับบริการที่ศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย อโรคยศาล วัดคำประมง จังหวัดสกลนคร จำนวน
60 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มควบคุมจนครบ 30 ราย แล้วจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลใน
กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ในขณะที่กลุ่มทดลองได้รับการพยาบาล
ตามปกติร่วมกับโปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
โปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากรูปแบบการจัดการอาการของ
Dodd et al. (2001) และแนวคิดเกี่ยวกับการสวดมนต์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพยาบาลแบบ
ผสมผสาน โดยโปรแกรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินความต้องการและ
ประสบการณ์การรับรู้ของผู้ป่วย 2) การให้ความรู้ในการจัดการอาการปวด 3) การฝึกทักษะการ
จัดการอาการปวดและการสวดมนต์ 4) การประเมินผล สื่อที่ใช้ในโปรแกรมประกอบด้วย แผนการ
สอน คู่มือการจัดการอาการปวดด้วยตนเอง และเครื่องเล่นบันทึกเสียงและเทปบันทึกการสวดมนต์
โดยโปรแกรมและสื่อผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมินอาการปวด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบความแปรปรวน และสถิติทดสอบที่
ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1. อาการปวดภายหลังการทดลอง 4 วันและ 7 วันของกลุ่มทดลองน้อยกว่ากลุ่มควบคุม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2. อาการปวดภายหลังการทดลอง 4 วันและ 7 วันของกลุ่มทดลอง น้อยกว่าก่อนการ
ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต.....เบญจมาศ ตระกูลงามเด่น.....
ปีการศึกษา...2554..... ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5277586836: MAJOR NURSING SCIENCE

KEYWORDS: SYMPTOM MANAGEMENT / PRAYING / PAIN / TERMINAL CANCER

PATIENTS

BENCHAMART TRAKOOLNGAMDEN: THE EFFECT OF SYMPTOM
MANAGEMENT PROGRAM FOCUSING PRAYING ON PAIN OF TERMINAL
CANCER PATIENTS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SUREEPORN
THANASILP, Ph.D., 221 pp.

This quasi-experimental research aimed to test the effect of symptom management program focusing on praying on pain of terminal cancer patients. Study sample were 60 terminal cancer patients who were treated at Arokayasala Wat Khampramong, Skon Nakhon Province. The subjects were divided into control group and experimental group. The control group received routine nursing care, while the experimental group received routine nursing care and the Symptom Management Program focusing on Praying. The program was based on the Symptom Management Model (Dodd et al., 2001) and praying as part of complementary concepts that comprised of four sessions: a) symptom experience assessment, b) knowledge providing, c) symptom management training and praying , d) evaluation phase. The Wong-Baker face pain rating scale was used to measure the collected data. Furthermore, Independent t-test was used to analyze comparison of data between the two groups.

The major findings showed that:

1. The 4 days and 7 days pain of experimental group were significantly lower than those of the control group ($p < .05$).
2. The 4 days and 7 days posttest pain of the experimental group were significantly lower than that of the pretest phase ($p < .05$).

Field of Study: ....Nursing Science.....

Student's Signature.....

Academic Year: ..2011.....

Advisor's Signature.....

Benchamart Trakoolngamden
Sureeporn Thanasilp

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร ธนศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย รวมทั้งคำชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ตลอดจนแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา ห่วงใย เอาใจใส่ และส่งเสริมให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ชัมภลลิขิต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตา ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงแก่พระอาจารย์ ดร. ปพนพัชร์ จิรธัมโม เจ้าอาวาสวัดคำประมง ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งและให้โอกาสผู้วิจัยได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่ดีอย่างยิ่งในชีวิต และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และจิตอาสาทุกคน ณ อโรคยศาล วัดคำประมง จังหวัดสกลนคร ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลการวิจัย และที่ขาดมิได้ คือ กราบขอบพระคุณผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย และคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่และพี่สาวทุกคนอันเป็นที่รักยิ่ง ที่คอยให้กำลังใจด้วยความรัก ความห่วงใย และขอขอบคุณเพื่อนๆอันเป็นที่รักทุกคน ที่คอยเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนและดำเนินการวิจัยได้เต็มเวลา ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ให้กำลังใจตลอดมาจนกระทั่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายและการรักษาพยาบาล.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับอาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลแบบผสมผสาน.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับการสวดมนต์.....	42
แบบจำลองของการจัดการกับอาการ.....	45
โปรแกรมการจัดการอาการที่เน้นการสวดมนต์.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การดำเนินการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผลการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	111
รายการอ้างอิง.....	114
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	125
ภาคผนวก ข จดหมายอนุญาตให้ใช้เครื่องมือวิจัย และจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	127
ภาคผนวก ค เอกสารรับรองการพิจารณาจริยธรรมและ เอกสารการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	135
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือ.....	141
ภาคผนวก จ ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม.....	164
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	221

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงคุณสมบัติของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เมื่อได้รับการจับคู่จำแนกตามเพศ ระยะของโรคมะเร็ง ชนิดของโรคมะเร็ง และชนิดของยาแก้ปวด.....	62
2	จำนวนร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ และบุคคลที่ช่วยเหลือดูแลเป็นขั้นตอน.....	87
3	จำนวนร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการรักษาของกลุ่มตัวอย่าง	89
4	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอาการปวดจำแนกตามเวลาในกลุ่มทดลองและก่อนการทดลองและหลังการทดลองในวันที่ 4 และวันที่ 7 ในกลุ่มควบคุม.....	94
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอาการปวดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลองวันที่ 4 และหลังการทดลองวันที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent t-test.....	95
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนอาการปวดกายของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง หลังการทดลองวันที่ 4 และวันที่ 7 จำแนกตามเวลาในการสวดมนต์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ One-way repeated measure ANOVA.....	96
7	เปรียบเทียบความแตกต่างอาการปวดของกลุ่มทดลองเป็นรายคู่ จำแนกตามเวลาในการสวดมนต์ ด้วยวิธีการ LSD.....	96
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนอาการปวดภายในกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลองวันที่ 4 และหลังการทดลองวันที่ 7 จำแนกตามเวลา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ One-way repeated measure ANOVA.....	97
9	เปรียบเทียบความแตกต่างอาการปวดของกลุ่มควบคุมเป็นรายคู่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองวันที่ 4 และหลังการทดลองวันที่ 7 ด้วยวิธีการ LSD.....	97

ตารางที่		หน้า
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอาการปวดในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการ สวดมนต์.....	165
11	เปรียบเทียบความแตกต่างอาการปวดของกลุ่มทดลองเป็นรายคู่ จำแนก ตามเวลาในการสวดมนต์ โดยใช้สถิติ LSD.....	166
12	แสดงจำนวน ร้อยละของประสบการณ์การมีอาการในผู้ป่วยมะเร็งระยะ สุดท้าย (n=60).....	167
13	แสดงจำนวน ร้อยละ ตามระดับความถี่ ความรุนแรง และความทุกข์ทรมาน จากอาการที่พบในผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย (n=60).....	171
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสบการณ์มีอาการ ความถี่ ของอาการความรุนแรงของอาการ และความทุกข์ทรมานจากอาการ.....	173
15	แสดงคะแนนอาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมหลังการทดลองในวันที่ 1, 4 และ7วัน (n=60).....	174
16	แสดงคะแนนอาการปวดของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองแต่ละวัน ตลอดการทดลอง (n=30).....	176
17	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความผาสุก ด้านจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองโดยรวม รายด้านและรายข้อ (n=30).....	179
18	แสดงอัตราการเต้นของหัวใจของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลองแต่ละวัน (n=30).....	180
19	แสดงอัตราการหายใจของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองก่อนและ หลังการทดลองแต่ละวัน (n=30).....	183
20	แสดงค่าความดันโลหิตตัวบนของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลองแต่ละวัน (n=30).....	186
21	แสดงค่าความดันโลหิตตัวล่างของผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลองแต่ละวัน (n=30).....	189
22	แสดงค่าเฉลี่ยอัตราการเต้นของหัวใจ อัตราการหายใจ ความดันโลหิตตัวบน ความดันโลหิตตัวล่าง ก่อนและหลังการสวดมนต์ใน 7 วันของกลุ่มทดลอง (n=30).....	192

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	58
2	สรุปขั้นตอนการดำเนินการ.....	85
3	กราฟเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอาการปวดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองใน 7 วันและก่อนการทดลองและหลังการทดลองในวันที่ 4 และวันที่ 7 ของกลุ่มควบคุม.....	94
4	กราฟเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยอาการปวดของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการ สวดมนต์.....	166